

Folkhälsoprogram för åren 2017-2020

Styrdokument för kommunens folkhälsoarbete

1. Inledning
2. Bakgrund
3. Länsgemensam Folkhälsopolicy
4. Hälsans bestämningsfaktorer
5. Prioriterade områden i Strömsunds kommun
6. Ordförklaringar

1. Inledning

En god folkhälsa är en förutsättning för en hållbar utveckling i kommunen, för tillväxt och ett gott liv, men även det omvända gäller, det vill säga en hållbar utveckling och tillväxt är en förutsättning för en god hälsa.

Med en hållbar utveckling avses både ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner som är beroende av och förstärker varandra; livsvillkor, som kan påverkas genom politiska beslut. I den sociala dimensionen finns demokratiska värden som människors lika rättigheter, tillgänglighet för alla och allas möjlighet att delta i samhällsutvecklingen.

Ett gemensamt arbete i riktning mot förbättrad hälsa och hållbar utveckling ökar förutsättningarna till ett gott liv hos våra medborgare. Genom att skapa förutsättningar för så goda uppväxtvillkor som möjligt får vi långsiktigt en friskare befolkning. Utöver egenvärdet med god hälsa stärker det också förutsättningarna för en hållbar utveckling i kommunen.

Kommunens utvecklingsarbete med "Jämställdhet som tillväxtfaktor" är även ett led i att skapa en långsiktigt hållbar samhällsutveckling och tillväxt.

Arbetet med det reviderade folkhälsoprogrammet har utgått från nationella folkhälsomål, den regionala folkhälsopolicyn för Jämtlands län, samt politiska mål och prioriteringar som finns i det politiska budgetdokumentet.

Id nr: 0:18

En arbetsgrupp utsedda av folkhälsorådet har lämnat förslag till kommunfullmäktige om folkhälsoprogram för Strömsunds kommun för åren 2017- 2020.

2. Bakgrund

Kommunens första folkhälsoprogram antogs i juni 2004 och har därefter reviderats regelbundet. Nationellt finns elva folkhälsomål. I kommunen har fem områden prioriterats som särskilt viktiga under programperioden 2010-2016: delaktighet och inflytande i samhället, ekonomiska och sociala förutsättningar, barn och ungas uppväxtvillkor, fysisk aktivitet samt matvanor och livsmedel och tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel.

Uppföljning av områdena för 2010- 2016

Kommunen presenterar regelbundet en välfärdsredovisning. I den undersöks ett antal frågor på befolkningsnivå, till exempel hur kommunens invånare ser på delaktighet och inflytande och hur det ligger till med matvanor och fysisk aktivitet. Resultaten är viktiga i folkhälsoarbetet, eftersom de visar hur trenden inom området ser ut.

Medborgarnas möjlighet till delaktighet och inflytande

Möjligheten till delaktighet och inflytande kan fortsätta att utvecklas, både bland ungdomar och vuxna. Fortsatta satsningar på utbildning av hög kvalitet är viktigt för att skapa förutsättningar för egen försörjning. Valdeltagandet hos kvinnliga förstagångsväljare har stigit kontinuerligt sedan 2002 och är betydligt högre än valdeltagandet hos manliga förstagångsväljare. Självskattat socialt deltagande bland vuxna (16-84 år) i kommunen visar en lägre grad av delaktighet i sociala aktiviteter än länet i övrigt. På länsnivå deltar kvinnor i högre utsträckning i sociala aktiviteter, minst aktiva är de äldre och då särskilt män 64-85 år.

Ekonomiska och sociala förutsättningar, trygga uppväxtvillkor

Andelen män med gymnasial utbildning har minskat under programperioden 2010-2016. Däremot har andelen män med eftergymnasial utbildning ökat något sedan 2011. Andelen arbetslösa och i program med aktivitetsstöd i åldrarna 16-64 år är oförändrat. Även andelen av befolkningen med försörjningsstöd ligger oförändrat.

Id nr: 0:18

Fysisk aktivitet goda matvanor och livsmedel

Fysiskt aktiva vuxna kvinnor och män har ökat. Barn som ammas helt och/eller delvis i sex månader har också ökat under åren 2010- 2016. Andelen vuxna kvinnor och män med fetma ligger dock oförändrat.

Minskat bruk av alkohol, tobak och ett samhälle fritt från narkotika och dopning

Andelen rökande vuxna kvinnor och män har minskat. En kraftig minskning av langning av alkohol från föräldrar ses också. Däremot har langning från kompisar och kompisars syskon ökat. Minskningen av alkoholbruket hos högstadieungdomar fortsätter såväl nationellt som inom kommunen. En bidragande orsak till minskningen i kommunen är troligen satsningen på föräldraskapsstödsprogrammet Effekt.

3. Länsgemensam folkhälsopolicy

I december 2016 antogs en förlängning av den regionala folkhälsopolicyn för åren 2016-2019 som är gemensam för länet. Visionen för folkhälsopolicyn är:

"Hälsa på lika villkor för hela befolkningen för en hållbar utveckling i Jämtlands län".

Utvecklingsområdena i den länsgemensamma policyn kvarstår men har utvidgats med perspektiv på nya utmaningar för folkhälsan såsom globala befolkningsomflyttningar, samhällets utveckling mot ökad urbanisering och centralisering, klimatförändringar och dess konsekvenser för hälsan m.m. Utvecklingsområdena i länets folkhälsopolicy ligger också i linje med de nationella folkhälsomålen.

De fyra prioriterade utvecklingsområdena i länets Folkhälsopolicy är:

- Trygga uppväxtvillkor
- Utbildning och arbete
- Hälsöfrämjande miljö
- Delaktighet och inflytande

Jämtlands läns folkhälsoarbete ska utgå ifrån att samhället ska vara inkluderande – det vill säga *att samhället ska skapas för alla – oavsett genus, ålder, nationalitet, religion, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning och socioekonomisk situation.*

Id nr: 0:18

Delaktighet och inflytande är en av de mest grundläggande förutsättningarna för vår demokrati. Region Jämtland Härjedalen är en demokratisk organisation. Tillgängligheten till hälso- och sjukvård ska vara god och verksamheten ska präglas av ständiga förbättringar - allt utifrån den enskildes perspektiv.

Länets övergripande policy utgör en grund för lokala folkhälsoprogram som respektive huvudman ansvarar för utifrån lokala förutsättningar. Kommunen ska bidra till samhällseliga förutsättningar för att nå visionen om en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen, oavsett funktionsförmåga och med ett särskilt fokus på barn, ungdomar och äldre.

Jämlikhet i fördelning av hälsa

Kommissionen för jämlik hälsa har i uppdrag att minska hälsoklyftorna i Sverige. Målet är att sluta hälsoklyftorna inom en generation. Det handlar dels om att bättre stödja individer och familjer att bygga upp resurser på egen hand, exempelvis genom insatser som främjar utbildning och sysselsättning, med särskilt fokus på grupper som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det kan även innebära åtgärder för ökad tillgänglighet på tjänster som bättre anpassas för att skapa mer likvärdiga möjligheter och förhållanden i förskola, skola, vård och omsorg.

Jämställdhet som tillväxtfaktor

Arbetet med jämställdhetsintegrering pågår kontinuerligt, vilket innebär att alla verksamheter i sin verksamhetsuppföljning ska ta fram könsuppdelad statistik och utifrån den analysera situationen. Om det t.ex. finns skillnader i hur resurser fördelas mellan flickor och pojkar, kvinnor och män ska en analys göras och åtgärder vidtas.

Tillgänglighet

Arbetet för ökad tillgänglighet är ett tvärsektoriellt ansvar. Samtliga verksamheter ska därför genomsyras av ett tillgänglighetsperspektiv vid beslutsfattande. Att arbeta för en ökad tillgänglighet är något som berör oss alla oavsett ålder.

Inflyttning och integration

I slutet av 2015 kom över 600 asylsökande till Strömsunds kommun. Ett välkommet tillskott då det behövs fler innevånare i kommunen. En god integration och ett inkluderande förhållningssätt skapar förutsättningar för att de asylsökande väljer att stanna i kommunen när de får uppe-

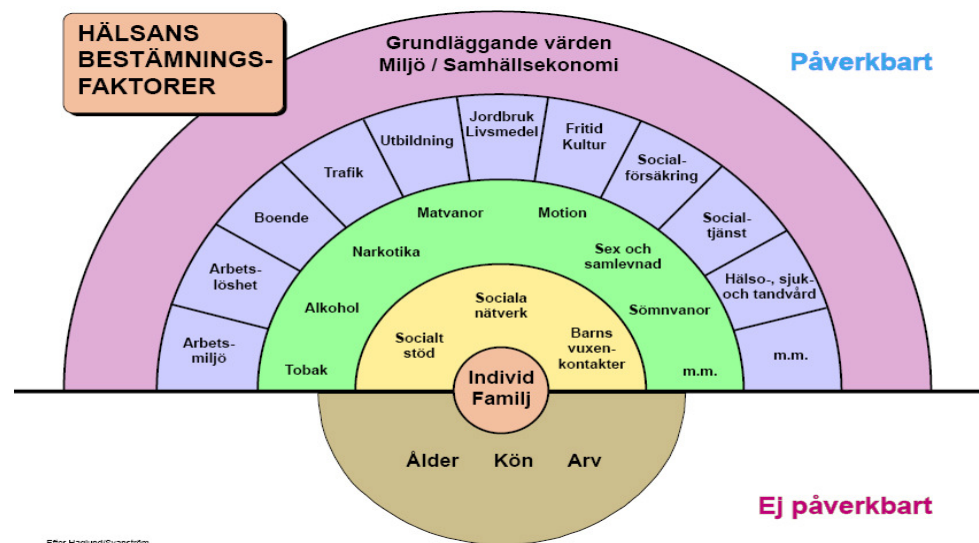
Id nr: 0:18

hållstillstånd. Ett gott värdskap och tolerans för människors olikheter skapar trivsel och påverkar folkhälsan i positiv riktning. Att känna tillhörighet och bidra till samhällsutvecklingen är viktigt för alla kommuninvånare. Alla behövs.

Samverkan/samarbete lokalt

Ett av kommunens övergripande mål är att vara en *attraktiv kommun med god livskvalitet*. För att främja livskvaliteten i vår kommun och öka inflyttningen, är det viktigt att samverka med olika aktörer i samhället som frivilligorganisationer och föreningslivet. Det är också viktigt att det finns meningsfulla aktiviteter för barn och unga. Arbetsförmedlingen fyller en viktig funktion i frågor kring arbete och sysselsättningen. Samverkan inom kommunens verksamheter, med primärvården samt mellan kommunen och polisen kring brottsförebyggande arbete och medborgarlöften bidrar till en ökad trygghet i samhället.

4. Hälsans bestämningfaktorer

Hälsans bestämningfaktorer. Bilden illustrerar de olika faktorer i samhället och den miljö vi har runt omkring oss som påverkar vår hälsa. Källa: (vidareutvecklad av Samhällsmedicin Gävleborg utifrån struktur utformad av Leif Svanström och Bo Haglund)

”Känsla av sammanhang” KASAM som grundats av Aaron Antonovsky är en skyddsfaktor för hälsa. Känsla av sammanhang beskriver en livshållning som hjälper människor att förstå sin situation, som gör att de kan hantera svårigheter som livet för med sig. Det bygger bl.a. på tillförsikt. Sammanhang gör tillvaron begriplig, hanterlig och meningsfull.

Id nr: 0:18

Hälsofrämjande miljöer

Förskolan och skolan är viktiga kommunala verksamheter för att nå alla barn, ungdomar och föräldrar i det hälsofrämjande arbetet. Det finns ett starkt samband mellan hälsa och lärande. Den som mår fysiskt och psykiskt bra har lättare att ta till sig kunskap.

I boendet och i närmiljön finns det möjlighet att utveckla en hälsofrämjande miljö och skapa förutsättningar för en meningsfull fritid. Samlokalisering av arenor för möten mellan alla grupper av människor är ett exempel. I planeringsstadiet av utemiljöer som t.ex. lekplatser, parker, gång- och cykelvägar är det viktigt att stödja idéer och prioriteringar som växer fram bland de boende själva. Trygghet och tillgänglighet i boendet är andra betydelsefulla faktorer.

På arbetsplatser finns goda möjligheter att påverka hälsan. Att kommunen och andra som är arbetsgivare bedriver ett aktivt hälsoarbete, är ett sätt att visa att man värderar sina anställda högt. Hälsofrämjande arbetsplatser med väl fungerande arbetsvillkor kan minska den arbetsrelaterade ohälsan. Det är också viktigt att förstå och beakta de samband som finns mellan arbete, hem och fritid.

Äldres hälsa

Sedan år 2003 erbjuder Strömsunds kommun alla 70-åringar ett frivilligt och kostnadsfritt förebyggande hälsosamtal från distriktssköterska. Det är en viktig del i uppdraget att främja hälsa och skapa goda förutsättningar till ett friskt och självständigt liv med bra livskvalitet.

Framgångsfaktorer

En läns gemensam folkhälsopolicy, läns gemensam handlingsplan för psykisk hälsa, lokal och regional samverkan i brottsförebyggande arbete samt lokala strategier i form av aktivitetsplaner, som visar *vad* vi tillsammans behöver utveckla och *hur* det ska göras, är några av förutsättningarna för att lyckas. Kontinuerliga uppföljningar av arbetet görs av respektive nämnd/styrelse. Folkhälsorådet upprättar årligen välfärdsredovisning och reviderar tillsammans med nämnder och styrelse vad som ska utvecklas.

5. Prioriterade områden i Strömsunds kommun

De områden som prioriterats som särskilt viktiga i vår kommun för att förbättra befolkningens hälsa har tagits fram utifrån nationell, regional och lokal statistik. Samtliga områden har bäring på både nationella

Id nr: 0:18

folkhälsomål och regionala utvecklingsområden i länets Folkhälsopolicy.

Folkhälsorådet har valt att prioritera följande områden under åren 2017-2020

- Delaktighet och inflytande i samhället
- Utbildning och arbete
- Barn och ungas uppväxtvillkor
- Hälsöfrämjande miljö
- Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel

Delaktighet och inflytande i samhället

Inriktningsmål: Alla känner delaktighet och har inflytande över den egna livssituationen och i samhället

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan.

Att ha egenmakt och kunna påverka tillvaron, planera och styra sitt liv är en betydelsefull faktor för god hälsa. Det är nära förknippat med hur man upplever sig vara delaktig och kan påverka i samhället. Brist på inflytande och möjligheter att påverka den egna livssituationen har ett starkt samband med ohälsa. Rätten till delaktighet gäller oavsett kön, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gemenskap, delaktighet och inkludering är faktorer som stärker den psykiska hälsan. Det gäller även engagemang. För att uppleva meningsfullhet i livet är det viktigt att känna sig behövd och bekräftad. Det finns olika sätt för människor att engagera sig i samhällslivet, men oavsett formen är det viktigt att engagemanget tas på allvar och att möjligheten till inflytande är reell.

Goda sociala relationer har också stor betydelse, de är nödvändiga för att ge individer en identitet och känsla av samhörighet med sin familj, sin kultur och att finnas i ett sammanhang med andra grupper som den enskilde ingår i.

Id nr: **0:18**

Förutsättningar för detta skapas genom:

Satsningar	Uppföljning
Fler som röstar i kommunvalet	Valdeltagande i kommunvalet
Utvecklad dialog med kommunin- nevånarna	Kommunens verksamhet när det gäller tillgänglighet, in- formation och öppenhet samt påverkan och förtroende
Andel ungdomar som deltar i före- ningslivet ska öka	Andel ungdomar som deltar i före- ningslivet. Uppföljning av lokalt aktivitetsstöd, samt antal anmälda till kulturskolan, könsuppdelad re- dovisning
Föreningar med bidrag från kom- munen ska erbjuda verksamhet för alla kvinnor, män, flickor och poj- kar	Antalet kvinnor, män, flickor och pojkar deltagande i arrangemang som erhåller arrangemangsbidrag från barn-, kultur- och fritidsavdel- ningen
Ungdoms - och fritidskonsulenten ska samordna och organisera mö- tesplatser för ungdomar i hela kommunen	Samordna och organisera mötes- platser för ungdomar. Antal besök per år och ort samt antal mötesplat- ser per år och var de finns

Utbildning och arbete

Inriktningsmål: Alla har ekonomisk och social trygghet

Både hälsa och medellivslängd följer till stor del människors roll i arbetslivet, som i sin tur ofta har ett samband med utbildningsnivå. Sambanden gäller under hela livet, vilket visar på vikten av ett livslångt lärande. Utbildning stärker den enskilda individen, ger större delaktighet och ökade möjligheter att påverka och ha inflytande över den egna situationen.

Utbildning i olika former är viktig för människors möjlighet att få en förankring på arbetsmarknaden. Antalet arbetstillfällen för kortutbildade minskar och kompetenskraven förändras allteftersom i arbetslivet. Ett brett utbildningsutbud, både inom teoretiska och praktiska områden, ger valmöjligheter för fler och bidrar till en mer jämlik hälsa.

Förvärvsarbete är en viktig bas för människors identitet och sociala liv och för de flesta den huvudsakliga källan till försörjning. Det bidrar också till trygga uppväxtvillkor. Att ha ett arbete har ofta positiva effek-

Id nr: **0:18**

ter för hälsan. Arbetsplatser kan även fungera som hälsofrämjande miljöer och därmed bidra till en förbättrad folkhälsa. Utsatta individer bör ges förutsättningar att hålla sig kvar och återkomma till arbetsmarknaden.

Satsningar	Uppföljning
Ungdomsarbetslöshet ska minska (Prioriterat mål)	Antalet arbetssökande; öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd 18-24 år, bas
Alla barn och ungdomar inom förskola, grundskola och gymnasieskola ska ges förutsättningar att klara kunskapsmålen	Förskolan - redogörande svar. Hur har verksamheten gett förutsättningar att nå strävansmålen Grundskolenivå: Betygsresultat åk 9 Gymnasial nivå: Betygsresultat åk 3
Kommuninnevånarnas förmåga till egen försörjning ska öka	Andel förvärvsarbetande i kommunen Andel av befolkningen som får försörjningsstöd
Kommunen ska kontinuerligt ställa praktikplatser till förfogande motsvarande en per tio anställda	Mäts av KLF och redovisas till KS. Månatlig statistik förs via Jobbcenter

Barn och ungas uppväxtvillkor

Inriktningsmål: Barn och ungdomar har trygga och goda uppväxtvillkor

Förhållanden under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Barn och unga är en av de viktigaste målgrupperna inom folkhälsoarbetet.

För att ett barn eller en ungdom ska få en hälsosam psykisk utveckling är det viktigt att bli sedd och bekräftad. Här spelar föräldrarna en stor roll och därför är det viktigt att stödja dessa. Olika former av föräldrastöd är ett sätt att stärka föräldrarna och därigenom barns och ungdomars hälsa.

Id nr: 0:18

Insatser för att främja barns och ungdomars långsiktiga hälsa kan ske på flera arenor. Viktiga arenor är familjecentral, ungdomsmottagningens filial, förskola och skola. I dessa miljöer är det viktigt att de känner sig trygga och säkra. Med stöd av pedagogiskt utbildad personal utvecklar och tränar barn och unga på olika kompetenser, t.ex. problemlösningsförmåga samt social och emotionell förmåga, som även fungerar som skyddsfaktorer mot ohälsa och bidrar till en hälsofrämjande skolutveckling. Åtgärder som ökar kunskap om psykisk ohälsa och främjar goda levnadsvanor som t.ex. goda kost- och motionsvanor kan uppmuntras och genomföras i dessa miljöer.

Generella insatser som riktas till alla barn och unga är grundläggande. Särskilt stöd måste dock ges till de som har en utsatt situation för att tidigt upptäcka tecken på ohälsa och för att motverka en ojämlik hälsa.

Satsningar	Uppföljning
Psykisk ohälsa hos barn och unga ska minska (prioriterat mål)	Självskattad hälsa, psykosomatiska besvär, genom hälsosamtal i skolan
Förstärkt stöd till unga 13-23 år, via ungdomsmottagningen	Uppföljning av antal besök, besöksorsak per år, könsuppdelad statistik
Fortsatt utveckling av föräldraskapsstöd	Folkhälsorådets genomförandeplan samt via enkät om vad som genomförts på skolorna
Trivsel. Trygg och säker skolmiljö	Trivsel Trygg och säker skolmiljö, genom hälsosamtal i skolan
En trygg ekonomisk situation för barnfamiljer	Barnfattigdomsindex, bas

Hälsofrämjande miljö

Inriktningsmål: I kommunen finns miljöer som underlättar hälsosamma levnadsvanor och främjar social gemenskap

Människors levnadsvanor kan påverkas dels genom miljöer som underlättar hälsosamma levnadsvanor, dels genom att individen stärks till att göra bra val.

Det är viktigt att utemiljön inbjuder till och underlättar för fysisk aktivitet i vardagen. Graden av fysisk aktivitet följer ofta sociala mönster och är kopplad till levnadsvillkoren och därmed till livsstilen. Regelbunden fysisk aktivitet har stor betydelse för människors fysiska och psykiska hälsa.

Id nr: 0:18

I planering av olika inomhus- och utomhusmiljöer är det viktigt att ta hänsyn till faktorer som på olika sätt främjar hälsa och social gemenskap. Goda matvanor är bra för hälsan och välbefinnandet och en förutsättning för en positiv hälsoutveckling. En god kosthållning inom skola, barnomsorg, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning kan ha stora effekter för hälsan på lång sikt.

Satsningar	Uppföljning
Flera barn och vuxna som är fysiskt aktiva	Fysiskt aktiva vuxna i genomsnitt minst 30 min eller mer per dag, genom hälsa på lika villkor Fysiskt aktiva barn och ungdomar på fritiden, genom hälsosamtal i skolan
Goda matvanor bland barn och ungdomar, minska söta drycker inklusive energidryck, öka andelen som äter frukost	Andelen barn och ungdomar som dricker söta drycker, öka andelen som äter frukost, genom hälsosamtal i skolan Drogvaneundersökningen
Goda matvanor hos vuxna, öka andelen som äter grönsaker	Andelen vuxna som äter grönsaker, genom hälsa på lika villkor
Tillhandahålla möjligheter till motion och rekreation	Anläggningar, lokaler och föreningsstöd, redogörande svar och resonemang

Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel

Inriktningsmål: minskat bruk av alkohol och tobak, ett samhälle fritt från narkotika och dopning.

Missbruk av alkohol leder till medicinska och sociala problem av stor omfattning, men även riskbruk av alkohol är ofta skadligt för hälsan på olika sätt.

Det är därför nödvändigt att dels minska den generella alkoholkonsumtionen, dels stödja ungdomar att skjuta upp sin alkoholdebut. Det är särskilt viktigt med total avhållsamhet från alkohol under uppväxtåren, vid graviditet samt i trafiken och i arbetslivet.

Id nr: **0:18**

Rökning är en av de enskilt största hälsoriskerna. Att minska rökningen är därför en viktig uppgift för folkhälsoarbetet. Insatser bör särskilt riktas mot de grupper där den största andelen rökare finns. Insatser bör också göras för att alla barn ska få en tobaksfri start i livet, att ungdomar inte börjar röka eller snusa och att ingen mot sin vilja utsätts för rök. Kommunen har betydande uppgifter i det tobaksförebyggande arbetet och har ställt sig bakom Tobacco Endgame - Rökfritt Sverige 2025, där möjligheterna att vidareutveckla det egna tobaksförebyggande arbetet kommer att undersökas.

En helt narkotika- och dopningsfri kommun är en viktig ambition som kräver stora insatser av samhället.

Satsningar	Uppföljning
Minskat bruk av alkohol och tobak med särskilt fokus på unga vuxna	Riskabel alkoholkonsumtion bland unga vuxna, genom hälsa på lika villkor
Motverka langning av alkohol och tobak till underåriga	Andel rökare, genom hälsa på lika villkor Langning av alkohol och tobak från föräldrar, kompisar eller andra genom drogvanundersökningen
Narkotikafritt samhälle	Narkotikafritt samhälle Antal narkotikabrott Andelen som provat narkotika, genom drogvanundersökningen
Inga rattonyktra	Inga rattonyktra Antal rattonyktra/antal test. Jämförelse länet/riket

Id nr: 0:18

6. Ordförklaringar

Ordförklaringar

folkhälsa folkhälsoarbete **hälsa** indikator
ohälsotal psykisk hälsa psykisk ohälsa psykiska besvär

Folkhälsa: är ett uttryck för befolkningens hälsotillstånd, som tar hänsyn till såväl nivå som fördelning av hälsan. En god folkhälsa handlar således inte bara om att hälsan bör vara så bra som möjligt, den bör också vara så jämnt fördelad som möjligt bland olika grupper i samhället (Janlert, 2000, WHO, 2008).

Folkhälsoarbete: "folkhälsoarbete innefattar planerade och systematiska insatser för att främja hälsa och förebygga sjukdom. En uttalad avsikt är att påverka faktorer (frisk-, skydds- och risk-) och förhållanden (struktur och miljö) som bidrar till en positiv hälsoutveckling på befolkningsnivå. Insatserna kan vara samhälls- och/eller grupprespektive individinriktade" (Folkhälsomyndigheten).

Hälsa: Världshälsoorganisationen (WHO) har definierat hälsa som ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte blott frånvaro av sjukdom och handikapp: Hälsa ses också som en resurs för en handlande människa att nå "något annat" (Medin & Alexandersson, 2000).

Indikator: Ett förhållande eller ämne som används som markör för ett visst annat förhållande t.ex. utbildning som indikator på socioekonomisk position eller lackmuspapper för fastställande av en lösnings surhetsgrad (Janlert, 2000). **Basindikator:** några av indikatorerna som tagits fram av FHI och Sveriges kommuner och landsting till välfärdsbokslut benämns basindikator då dessa är strategiskt viktiga.

Ohälsotal: Ohälsotalet beräknas under en 12-månaders period och är en summering av 12 månaders värden. Antalet utbetalade dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning från socialförsäkringen per försäkrad. Alla dagar är omräknade till heldagar t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag. Ohälsotalet innehåller INTE dagar med sjuklön från arbetsgivare.

Id nr: 0:18

Psykisk hälsa: Är mer än frånvaron av psykisk ohälsa. Det handlar bland annat om att människor upplever sin tillvaro meningsfull, att de kan använda sina resurser, vara delaktiga i samhället och uppleva att de har förmåga att hantera livets normala motgångar.

Psykisk ohälsa: Används i dag ofta som en övergripande term som täcker både psykiska besvär och psykisk sjukdom.

Psykiska besvär: Beskriver olika tillstånd då människor visar tecken på psykisk obalans eller symtom som oro, ångest, nedstämdhet eller sömnsvårigheter. De psykiska besvären kan beroende på typ och omfattning i olika grad påverka funktionsförmågan. Symtomen behöver inte vara så omfattande att diagnos kan ställas och är ofta normala reaktioner på en påfrestande livssituation.